18-ter Jahrgang Nr. 127. Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 5. November 1886.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פּעסטער צייטונג

פּאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרייםאל.

רעדאקציאָן אונד אדמיניסטראציאָן בעפינדען זיך:
בודאפּעסט,
האָכשטראססע נומ' 1,
פּראנומעראציאָנס-פּרייז:
פיר אָסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אָסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדען אָסטר. ווע.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אָסטר. ווע.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. ווע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. ווע.
פיערטעליעהרי 2 גולד. 25 קר. אָ. ווע.
פּראנומעראציאָנען
ווערדען יעדען טאג ענטגעגענגענאָממען.
אנאָנצען ווערדען
נאך פאָרליעגענדעם טאריף בערעכנעט

אכטצעהנטער יאהרגאנג נר. 127. 1886. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפּעסט, פרייטאג ז חשון, תרמ"ז.

דיא דעלעגאציאָנען.

פאָן אונערמעססליכער וויכטיגקייט זינד דיא בעראטהונגען, וועלכע מיט דעם געסטריגען טאגע אין דען, אין אונזערער הויפּטשטאדט צוזאממענגעטרעטענען דעלעגאציאָנען אָסטעררייך-אונגארנס בעגאָננען האבען. שאָן דיא ערסטען זיטצונגען דער בײדען דעלעגאציאָנען טראגען דאס געפּרעגע דעס טיעפסטען ערנסטעס דער פּאָליטישען לאגע, וועלכעס זאָוואָהל דער פּראָזידענט דער אָסטעררייכישען, אלס יענער דער אונגארישען דעלעגאציאָן אין לעבהאפטען, בעוועגונג ערערעגענדען וואָרטען אויסדריקק פערליעה.

ווענן מאן דיא רעדען דער בײדען פּראָזידענטען ליעזט, האט מאן דיא עמפּפינדונג, אלס שטינדע בײא אינס **דער קריעג פאָר דער טהירע.** קריעגערישע אויפמונטערונג גיבט זיך אין דער ערעפפנונגסרעדע סמאָלקא'ס קונד אונד וואפפענגעטאָזע האללט אויס דער אנשפּראכע דעס גראפען לודוויג טיסא הערפאָר. עס וואָרע געוואגט, אנצונעהמען, דאסס דיעזע רעדען ניר דעסהאלב איינען זאָ ערנסטען טאָן אנשלאגען, אום דיא דעלעגירטען צור אננאהמע דעס מעהר-ערפאָרדערניססעס צו פעראנלאססען, וועלכעס דאס געמיינזאמע אָסטעררייכיש-אונגארישע קריעגסמיניסטעריום פערלאנגט. דיעזעס מעהר-ערפאָרדערניס איזט דורך דיא פעררוויקקעלונגען אים אָריענט, אין וועלכעם אונזערע מאָנארכיע האָכוויכטיגע אינטערעססען צו וואהרען האט, גענוגזאם גערעכטפערטיגט.

דיא אָסטעררייכישע דעלעגאציאָן איזט געסטערן מיטטאגס צו איהרער ערסטען זיטצונג צוזאממענגעטרעטען, וועלכע דער צום פאָרזיטצענדען דער דעלעגאציאָן געוואָהלטע פּראָזידענט דעס אָסטעררייכישען אבגעאָרדנעטענהויזעס, דר. סמאָלקא, מיט פאָלגענדער אנשפּראכע ערעפפנעטע:

„עס אונטערליעגט וואָהל קיינעם צווייפעל, דאסס דער האָהען דעלעגאציאָן דיעסמאל איינע שוויעריגע אויפגאבע צוטהייל ווערדען ווירד, וועלכע, וויא איך גלויבע, דען זיטענס דער רעגיערונג איינצובריינגענדען פאָראנשלאג רעכטפערטיגען ווירד, נאמליך דאסס דיא **קריעגספערוואלטונג איינען מעהראנשפּרוך** אים באָרשעט איינגעשטעלט האט.

„דיעזער אומשטאנד איזט עס, וועלכער אנגעזיכטס דער אין האָהעם גראדע אין אנשפּרוך גענאָממענען לייסטונגספעהיגקייט דיא ערנסטעסטע אויפמערקזאמקייט אונד פּריפונג דער דעלעגאציאָן הערויספאָדערט. דיא ווייזהייט זר. מאַיעסטאט אונזערעס אללערגנאדיגסטען קאַיזערס אונד העררן האט אונס צוואר דען פריעדען אונטער דען שוויעריגסטען פערהאלטניססען ביז צור שטונדע צו ערהאלטען געוואוססט (בייפאלל), האט אונס דען פריעדען ערהאלטען, וועלכער צור ערשטארקונג אונד קראפטיגונג דער ווירטהשאפטליכען צושטאנדע זאָ איבעראויס נאָטהווענדיג איזט. **אָב אבער דער פריעדע אויך אין דער נאכסטען צוקונפט ווירד ערהאלטען בלייבען קאָננען** (בעוועגונג), איזט איינע פראגע, וועלכע זיך דער בעאורטהיילונג איינזערזייטס ענטציעהט, וועלכע אבער אנגעזיכטס דער שוויעריגען אייססערען פערהאלטניססע, וויא זיא זיך צו געשטאלטען בעגאָננען האבען, **איינע ערנסטע בעאונרוהיגונג וואכצורופען געאייגנעט איזט.**

„איך בין דער איבערצייגונג, דאסס דיא דעלעגאציאָן דיעסמאל אנגעזיכטס דער פערוויקקלונגען איינזעהען ווירד, דאסס אללעס דאראן געזעטצט ווערדען מיסס, אום אין ערהאבעטעם מאססע אָסטעררייך-אונגארן אין דיא לאגע צו פערזעטצען, אים ראטהע דער מאכטע דיא איהם געביהרענדע אכטונגגעביעטענדע שטעללונג איינצונעהמען, דאמיט זיינע שטיממע ניכט איבערהאָרט ווערדע. דיא דעלעגאציאָנען ווערדען צייגען, דאסס דיא געטרייען פאָלקער אָסטעררייך-אונגארנס פעסט ענטשלאָססען זינד, דיא דעם רייכע געביהרענדע מאכטשטעללונג אונגעמינדערט צו ערהאלטען אונד מיט אללען מאָגליכען מיטטעלן, **אונד ווענן ניכט אנדערס מאָגליך, זעלבסט מיט דען לעטצטען מיטטעלן צו פערטהיידיגען**".

דר. סמאָלקא שלאָסס זיינע, נאך פיעלען בעציעהונגען הין האָכבעדייטזאמע רעדע מיט פאָלגענדען וואָרטען:

„אבער בײא דעם אללען ווירד עס דאָך פאָן איהרער וויזען ערוואגונג אבהאנגען, מיט ריקקזיכט אויף דיא געדריקקטע לאגע דער שטייערטראגער דאס ריכטיגע מאסס צו טרעפפען. איך בין פאָללקאָממען איבערצייגט, דאסס דיא האָהע דעלעגאציאָן דיעזע שוויעריגע אויפגאבע גליקקליך לאָזען ווירד, אונד דיעזע לאָזונג ווירד וואָהל מיינער איבערצייגונג נאך דיא ווינשע אונזערעס אללערגנאדיגסטען קאַיזערס אונד העררן בעפריעדיגען. דארום ווינשען וויר אויך אויס פאָללעם הערצען, דאסס גאָטט דער אללמאכטיגע ז. מאַיעסטאט נאך לאנגע ערהאלטען אונד אללערהאָכסט דיעזעלבע אין דיא לאגע פערזעטצען מאָגע, דען פאָן אונס אללען זאָ זעהנליך געווינשטען פריעדען נאָך דורך לאנגע יאהרע צו ערהאלטען! דעסהאלב רופען וויר: אונזער אללערגנאדיגסטער קאַיזער אונד העררר לעבע נאָך לאנגע יאהרע! האָך!" (דיא פערזאממלונג ערהעבט זיך אונד בריינגט איין דרייםאליגעס לעבהאפטעס האָך אויס.)

* * *

דיא אונגארישע דעלעגאציאָן טראט אום אייניגע שטונדען שפּאטער, אום 5 אוהר אבענדס, צוזאממען. דער צום פּראָזידענטען געוואָהלטע גראף לודוויג טיסא ערעפפנעטע דיא ערסטע פּלענארזיטצונג מיט איינער לאנגען רעדע, אין וועלכער ער פיר דאס איהם געשענקטע פערטרויען דאנקטע אונד זאָגלייך צור שילדערונג דער פּאָליטישען לאגע אונד דער דאדורך ערשווערטען אויפגאבע דער דעלעגאציאָנען איבערגינג. ער זאגטע אונגעפאהר פאָלגענדעס:

„דיא דעלעגאציאָן מוס פאָרערסט איבער דיא פערהאלטניססע דער מאָנארכיע נאך אויססען הין איין קלארעס בילד האבען, אום זיך דאנן דאפאָן צו איבערצייגען, אָב דיא ריכטונג, וועלכע אונזערע אויסווארטיגע פּאָליטיק איינשלאגט, אויך דיא געהאָריגע איזט. צווייטענס מוס דיא דעלעגאציאָן דאפיר זאָרגען, דאסס דיא וועהרקראפט אונזערער מאָנארכיע דערייניגען אנדערער גראָססמאכטע אים פערהאלטניססע ניכט נאכשטעהע. דיא פאָלקער דער מאָנארכיע, אונד פיעללייכט אן ערסטער שטעללע עבען דיא בירגער דעס אונגארישען שטאאטעס, בעטאָנען מיט רעכט, דאסס: **אונזערע אינטערעססען אים אָריענט אום קיינען פּרייז, אויך ניכט אום איינען בעוואפפנעטען צוזאממענשטאָסס צו פערמיידען, פּרייזגעגעבען ווערדען דירפען** (לעבהאפטע צושטיממונג.) וויר מיססען אלזאָ אללע אָפּפער בריינגען. דאס גליקק דער וואפפען האנגט פאָן צופאללען אב: אבער יענע ארמעע, וועלכע אין דעם בעוואוסטזיין קאמפּפען ווירדע, דאסס איהרע בעוואפפנונג אויף איינער אונטערגעאָרדנעטערען שטופע אלס דיא דעס געגנערס שטעהט, מיססטע וועניגער אויססיכט אויף ערפאָלג האבען".

פּראָזידענט לודוויג טיסא שלאָסס זיינע, פאָן דער האָהען פערזאממלונג מיט געשפּאננטער אויפמערקזאמקייט אנגעהאָרטע אונד מיט בייפאלל אויפגענאָממענע רעדע מיט פאָלגענדען וואָרטען:

„ערנסט אונד אנס געוויססען גרייפענד איזט דיא ארבייט, דיא אונזער האררט; אללײן וויר געהען אן דיעזעלבע מיט זעלבסטבעוואוסטזיין. עס ווירד אונס אין דער אויפפינדונג דעס רעכטען וועגעס דאס בייספּיעל אונזערעס לייטשטערנעס, אונזערעס קאָניגס, אונד העררן בעהילפליך זיין, דעססען בעקאננטע שפּארזאמקייט אונד אונערמידליכע טהאטיגקייט אונאבלאססיג אויף דאס גליקק זיינער פאָלקער, אויף דיא וואהרונג איהרער אינטערעססען געריכטעט איזט. געבע דער הימעל, דאסס דיעזער לייטשטערן נאך לאנגע אם הימעל אונזערעס פאטערלאנדעס ערגלאנצע. האָך לעבע דער קאָניג!" (לעבהאפטע „עליען"-רופע.)

וואס זינד דיא דעלעגאציאָנען?

בײא דער גראָססען וויכטיגקייט אונד טראגווייטע, דיא דיעסמאל דען זיטצונגען דער דעלעגאציאָנען בייגעמעססען ווערדען מוס, ווערדען אונס געוויסס פיעלע אונזערער לעזער דאנק דאפיר וויססען, ווענן וויר היער אין אייניגען זאטצען דיא בעדייטונג אונד איינגענטליכע אויפגאבע דער דעלעגאציאָנען, דיא איינע אין גאנץ אייראָפּא אללײן דאשטעהענדע אינשטיטוציאָן איזט, קעננצייכנען. אונגארן אונד אָסטעררייך זינד בעקאננטערמאססען זייט 1867 צוויי פאָן איינאנדער אונאבהאנגיגע שטאאטען. אונגארן האט זיין פּארלאמענט אונד מיניסטעריום, אָסטעררייך האט עבענפאללס איין פּארלאמענט אונד מיניסטעריום. ביידע שטאאטען פערפיגען דורכאויס אונאבהאנגיג איבער איהרע זאממטליכע אינגערען אנגעלעגענהייטען אונד קיינעם פאָן ביידען איזט עס געשטאטטעט, זיך אין דיא אנגעלעגענהייטען דעס אנדערען צו מענגען. דיעזעס פערהאלטניס נעננט מאן דען „דואליסמוס" אָדער דאפּפּעלשטאאט. נון האבען אבער דיעזע ביידען שטאאטען, אינזאָפערן דאס דער קאָניג פאָן אונגארן אויך קאַיזער פאָן אָסטעררייך איזט, נאך 3 געמיינזאמע אנגעלעגענהייטען.

אונגארן האט זיינע האָנוועדס צור פערטהיידיגונג דעס אינגערען דעס לאנדעס, ווענן אין פיינד

פּראָמיאירט מיט גאָלד־ אונד זילבערנען מעדאַיללען.

וואָ? וואָ? וואָ?
בעקאָממט מאַן דיא בעסטע אונד ביללינגסטע

וועקקער אוהר

פּראַקטיש איינגעריכטעט צום אנהאַנגען אָדער אויך צום שטעללען אם טיש?

נור ביי א

IGNAZ WEISS, Uhrmacher & Fabrikant

Wien, II. Bez. Tempelgasse Nr. 6.

דערזעלבע ערציינט אוס פיינסטען ניקלמעטאלל וועקקעראוהרען דיא אנקערגאנג האבען, דאהער אין יעדער לאגע געהען, דיא אויסשטאטטונג איזט האכסט עלעגאנט. דער פּרייז אינק. זויווע פּערפּאקקונג אין האלצקיסטע נור פּל. 4,80 זאגע פיער גולדען אכטציג קרייצער, דאהער מאַן איינע זאלכע אוהר זאָוואָל אים צימער, ביזואָה אלס אויך אין דער קיכע פערווענדען קאַנן. פיר דען פּאָרציגליכען גאנג אונד דויערהאַפטיגקייט דעם וועקקערס ווירד 3 יאהריגע גאַראַנטירט. פערזענדונג נור געגען פּאָסטנאַכנאַהמע, בעשטעללער, וועלכע פּל. 5 באַאר אים פאָרהיניין איינזענדען, האבען קיינע ווייטערען שפּעזען צו טראַגען דא דיא צוזענדונג גאַנץ פראַנקא געשיעהט.

פּראַמיאירט מיט גאָלד אונד זילבערנען מעדאַיללען.

Zur Herbstsaison.

TEPPICHE,

Vorhänge,

BETTDECKEN

und

Möbelstoffe

bester Qualität, empfehlen in reicher Auswahl, zu billigsten Preisen **JOSEF KUNZ & COMP.**,

Budapest, V. Deák-Platz.

וועגען מאַססענרעמאָלירונגען
עבענערדיגער I. אונד II. שטאָקק האָהער הייזער פערקויפע איך

שטוינענד ביליג

בוימאַטעריאַל, דאַכשטוהלהאָלץ, דיפּפּעלבימע, ברעטטער, לאַטטען, מעהרערע הונדערט דאָפּפּעלטע או. איינפאַכע פענסטער מיט אָהנע שפּאַלעטען, מעהרערע הונדערט צימער־, קיכען־, שפּייז, טאַפּעטען אונד סאַלאָנטהירען, אין אונד אויסלאַנדיגע נעיאַלבטהירען, גאַנג־ אונד פענסטער־גיטטער, ברונגען מעלהיימער־פּלאַטטען, טהאָרע אונד איבערהויפּט אללע אים בויפאַך איינשלאַגענדע אַרטיקעל.

Näheres in meiner Bautischlerei und Baumaterialien Hauptniederlage

J. SOMMER,

Budapest, VI., Waitznerstrasse 51.

וויכטיג פיר רעגאַליען־פּאַכטער.
רום, שליוואָוויטץ, טרעבער, ליקאָרע אונד עססיג ערציינט מאַן אָהנע אַפּפּאַראַטע ביללינגסט מיט דען עססענצען אונד אַטהערישען אָלען פאָן

אַרנאָלד וואַטטעריך

בוּדאַפּעסט, טאַבאַק־גאַססע, נעבענאַנבער דעם איזר. טעמפּעל. אָפּפערירע פערנער: הויזענבלאַזע, ווייגבאָקעטס, גליצערין, ענטזי־רונגספּולווער, מיטטעל געגען אללע וויין־קראַנקהייטען עטצ. פערנער: הימבערזאַפט אונד ציטראָנענזאַפט פיר גאַזע־פילונג. דאַנן: טינטע, גלאַנצוויכסע, וואַשבלויפאַרבע, קאַרבאָלזייע אונד קאַרבאָלקאַלק. פּרייזקוראַנטע אונד מאַניפּולאַציאָנסבִיכער אין אללען שפּראַכען גראַטיס.

HORN ALBERT

Budapest, VII., Kerepeseherstasse Nr. 6.

Hofgewölbe Nr. 26.

עמפּפיעהלט זיין וואָהל אַסאָרטירטעס לאַגער פאָן:

קוגעל־אַפּפּאַראַטען צור ערציינונג פאָן

סאָדאוואַססער;

סאָדאוואַססער־אַפּפּאַראַטען מיט צינ־ אָדער קופּפערדראַהט איבערפלאָכטען, צור זעלבסטערציינונג פאָן סאָדאוואַססער, שאַמפּאַניער, מוססירענדער געטראַנקע אונד מינעראַלוואַססער.

סיפאָנס מיט קריסטאַללפלאַשען ווייסס אונד פּאַרביג, ענדליך אללער אַרט בעשטאַנדטהיילע פיר סאָדאוואַססער־אַפּפּאַראַטע אונד סיפאָנס צו דע ביללינגסטען פאַבריקספּרייזען.

פּרייזבלאַטטער ווערדען גראַטיס אונד פראַנקאָ צוגעזענדעט. — בעשטעללונגען ווערדען פּראָמפּט אויסגעפיהרט אונד אויף פערלאַנגען געגען נאַכנאַהמע פערזענדעט.

לאַנדווירטהשאַפטס־

מאַשינען

דאַמפף־ אונד גאָפּעלדרעשנאַר־גשירען, רייטער — טרייערס — האָקסלער — קוקורוטצרעבלער — שראָטמאַשינען, מיהלען פּפלוגע, וויינפּרעססען, גראַז־ אונד געטריידעמאַהמאַשינען זאָוויא אללע נאָטהווענדיגען רעקוויזיטען פיר דיא לאַנדווירטהשאַפט.

פייערפעסטע קאַססען אין ביללינגסטער אונד בעסטער קוואַליטאַט ביי א

Emil Müller,

Budapest, V., Waitznerringstrasse 76.

ביא פיעלען אויסשטעללונגען מיט האָכסטען פּרייזען אויסגעצייכנעט.

פּראָמיאירט ווין | פּראָמיאירט ווין 185

אוויזפיר

דאַמען

פאַך־אויסשטעללונג | קונסט־אויסשטעללונג

גראָסע זילבער מעדאַיללע.

פּראַמיאירט לאַנדעסאויסשטעללונג בודאַפּעסט 1885 גראָסע אויסשטעל. לונגסמעדאַיללע פיר קינסטליכע אַרבייט.

ווילהעלם רישאַנעק

שפּעציאַליסט פיר

דאַמען־שייטל אונד פּעריקקען.

עמפּפיעהלט זיינע רייכע אויסוואַהל פערטיגער שייטל פאָן 3 פּל. אויפוו. האַלב פּעריקקען מיט ריקקוואַרטיגעם האָאר אונד פּרי־פּרו פאָן 6 פּל. אויפוו. גאַנצע פּעריקקען מיט פּרי־פּרו פאָן 12 פּל. אויפוואַרטס. ניכט קאָנוועניערענדעס ווירד אָהנע ווייטערעס אומגעטוישט. אלטע שייטעל ווערדען געפּאַרבט אונד נייע טהיילע הינייגעזעטצט פּער שטיקק 2 פּל.

פּראָווינצאויפטראַגע ווערדען פּראָמפּט אונד סאָליד עפּפּעקטואירט.

פּרייזקוראַנט פראַנקאָ איינגעזענדעט.

WILHELM RISCHANEK.

Haarhändler, Budapest, Königsgasse Nr. 36.

שבת ויו"ט געשפּערט

נאָססע, קאַלטע שאַדעט ניכט!
נור 1.85 פּל.

פיר דאַמען! | פיר העררען!

זינד מיינע דיכטגעוועבטען, איבעראויס קליידזאַם פאַססענדען

„בירגער יאַקקען"

פיר העררבסט אונד ווינטער, פיר העררען, דאַמען, קנאַבען אונד מאַדכען, אללעס צו דעם גלייכען פּרייז פאָן נור פּל. 1.85 פּער שטיק.

דיזע בעריהמטען „בירגער־יאַקקען" זינד פיר אללע מענשען דאס נאָטהווענדיגסטע קליידונגסשטיקק אין גרויא, ברוין, מעליירט, דראַפּ, באָרדאָ, בלויא אונד שוואַרצער פאַרבע פאָראַטהיג. — ווער איינע זאלכע יאַקקע האט, איזט געגען קאַלטע אם בעסטען געשיטצט דענן דיזע שמיעגען זיך אן יעדע קאָרפּערפּאָרם אן, ערהאַלטען גלייכמאַססיגע קאָרפּערוואַרמע אונד זינד פאָן אונזשאַטצבאַרעם ווערטהע. — אויסער דער אָבענגענאַנגטען נאַטטונגען א 1.85 פּל. זינד פיר דאַמען נאָך צווייא פייגערע סאָרטען:

איינע פיינער צעפיר־וואָללע נור 2.85 פּל.

צעפיר־וואָללע פּער דאַמע נור 4.— פּל.

אלס מאס געניגט דיא בעצייכנונג, אָב דיא יאַקקע פיר גראָססע, מיטטלערע אָדער קליינע פּערזאָן געווינשט ווירד.

פערנער זינד אם לאַגער:

1200 שטיקק וואַרמע ווינטער־מערינאָ־וואָלל־לייבעל אין פערשיעדענען פאַרבען, פיר העררען אונד דאַמען אונענטבעהרליך, I. קוואַליטאַט 1.40 פּל., II. קוואַליטאַט 1.20 פּער שטיקק.

1300 שטיקק וואַרמע ווינטער־מערינאָ־וואָלל־האָזען אין פערשיעדענען פאַרבען, פיר העררען אונד דאַמען אונענטבעהרליך, I. קוואַל. 1.40 פּל. II. קוואַל. 1.20 פּל. פּער שטיקק.

1000 פּאַאר דיקקע וואַרמע ווינטערשטרימפּפע פּער 3 פּאַאר נור 1.90 פּל.

1250 פּאַאר דיקקע וואַרמע ווינטער־זאָקקען פּער 3 פּאַאר נור 1.40 פּל.

900 שטיקק דאַמען־אונטער־ראָקקע, טריקאָט, דיכט אונד וואַרם וויא פעלין, מיט פּראַכטפאָללען 3—5 רייהיג פאַרביגען באָרדירען אונד פּראַנצאָזישעם בעזאַטץ, פריהער 5 פּל., יעטצט נור 1.70 פּל. פּער שטיקק.

אלליין איינציגע פערקויפס־ אונד פערזענדונגסשטעללע געגען פּאָסטנאַכנאַהמע נור ביים

WAARENHAUS „ZUR MONARCHIE",

Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9.

שבת ויו"ט געשפּערט

האָכפּרימאַ כשר סאַלאַמי
אין בעסטער קוואַליטאַט פערזענדע איך צו 90 קר. אונד 1 פּל., נאַגזר־סאַלאַמי 1 פּל. 20 קר., וועראָנעזער 1 פּל. 20 קר. פּער קילאָ, זאָ אויך אללע גאַטטונגען ווירסטע ערבספלייש, שינקען, צונגען, שפּעקק, פּאָריזער, צו דען ביללינגסטען פּרייזען. פּראָווינץ־אויפטראַגע זענדע מאַן געפאַלליגסט. — **W. Haas, Budapest, Königsgasse 4.** — עבענדאָזעלבסט ווערדען אונטער דער לייטונג דעם העררן ס. טאָך, וואַרמע שמאַקהאַפטע שפּייזען פאָן 12 ביז 35 קר אין גראָססער אויסוואַהל, זאָוויא דרעהער'שעס מאַרצען־ביער אונד עכטע אָפנער געבירגס־וויינע פעראַבריכט. וו. האאז קאָניגסגאַססע נר. 4.

טשופּאָרט י.

קלאַוויער מאַכער,

עמפּפיעהלט זיין לאַגער

פאָן נייען אונד איבער־שפּיעלטען קלאַוויערען

אומטויש אלטער קלאַווירע געגען נייע. קרעדיט־ לי האַנשאַלטע, רעפּאַראַטורען אונד שטיממונגען פּראָמפּט.

סאַלאָן: כריסטאָף־פּלאַטץ נ"ר 8.

אַדרעססע: CSUPORT J., Klaviermacher, Budapest, Christophplatz Nr. 8

שוערע קאמפפע ערוואהלט ווערדען. דיא איינע פארטהייא האט נאמליך בערייטס איהרען קאנדידאטען (דען אבעראבבינער פאן ש. א. אויהעלי), דיא אנדערע פארטהייא האט וואהל נאך קיינען, דען קאנדידאטען דער אנדערען אבער וויל זיא ניכט. — געסטערן היעלט דער געמיינדע-אויסשוסס אונטער פארזיטץ דעם פארשטעהערס איינע זיטצונג. אויף דער טאגעסאָרדנונג וואר: דיא קאנדידירונג איינעס ראבבינערס. דיא געגנערישע פארטהייא, דיא דאפאר פירכטעטע, דאס דער איהר ניכט גענעהמע קאנדידאט אין פארשלאג געבראכט ווערדען קאננטע, ערהאב איינווענדונגען געגען דיא קאמפעטענץ דעס אויסשוססעס; איהרער אנזיכט נאך, קאננע דיא קאנדידירונג נור פאן דער גענעראלפערזאממלונג אויסגעהען. נאך איינעם לאנגען ווארטגעפעכט אונד נאך פארלעזונג דער שטאטוטען, ווורדע דיא קאמפעטענץ דעס אויסשוססעס פעסטגעשטעללט אונד נון זאללטע דיא קאנדידירונג פאר זיך געהען. דא טראט דיא געגנערישע פארטהייא מיט דעם פארשלאג אויף, עס מיססע פריהער דאריבער אבגעשטיממט ווערדען, אב איין ראבבינער, דער וויעזן ער אויך יעטצט אין איינער ארטהאדאקסענגעמיינדע איזט, פריהער אבער אין איינער שטאטוסקוואָ-געמיינדע אמטירט האט, קאנדידירט ווערדען קאננע? לאנגע וואגטע דער קאמפף, אב איבער דיעזע פראגע אבגעשטיממט ווערדען זאללע, ביז מאן זיך ענדליך פיר דיא אבשטיממונג ענטשיעד. דיא דאס פאלגענדע רעזולטאט ערגאב: **9** שטיממטען מיט יא, **7** מיט ניין, **6** ענטהיעלטען זיך דער אבשטיממונג. ענדליך זאללטע אלזא דיא קאנדידירונג פאר זיך געהען. דאס רעזולטאט דער אבשטיממונג ריעף אבער איינען זאלכען שטירמישען לארם הערפאר, דאס דער פארזיטצענדע, הערר מאזעס פריידינגער, דיא זיטצונג אויפלאזטע.

* (דאס מעהר-ערפארדערניס.) דאס געמיינזאמע קריעגסמיניסטעריאום פערלאנגט פאן דען אין בודאפעסט טאגענדען דעלעגאציאָנען **פיר מיליטארישע אויסגאבען** פיר דאס יאהר 1887 דיא סוממע פאן הונדערטצוואנציג מיללאָנען, אים פאללע פיער מיללאנען מעהר אלס אים פאריאהרע. זייט דעם יאהרע 1868 איזט דאס געמיינזאמע קריעגס-באדשעט אָסטערייך-אונגארנס פאן 89 אויף 120, אלזא אים 31 מיללאָנען געשטיעגען.

* (איינווייהונג איינעס ספר תורה אין ראָם.) אין ראָם, דער „עוויגען שטאדט", אין וועלכער דער פאפסט רעזידירט, בעוועגטע זיך דיעזער טאגע אין לאנגער פעסטצוג דורך דיא שטראססען. דעססען מיטטעלפונקט איין אונטער איינעם וואונדערשאָנען באלדאכין (חופה) געפיהרטעס, מיט רייכעם שמוקק אויסגעשטאטטעטעס אונד בעקראנצטעס ספר תורה וואר. אן דעם פייערליכען צוגע בעטהייליגטען זיך אויך פיעלע קאטהאליקען.

* (גראף יוליוס אנדראששי.) דער יינגסטע זאהן דעס בעקאננטען שטאאטסמאננעס גלייכען נאמענס, איזט געסטערן אין טשיקסט-מארטאן — דא קארל אטוואש דאזעלבסט דיא קאנדידאטור ניכט אנגענאממען האט — איינשטיממיג צום אבגעארדנעטען געוואהלט ווארדען.

* (מארד.) דער אין וויסטען קרייזען בעקאננטע וויענער בוכהאנדלער אונד בוכדרוקקער הערר יאקאב שלאסבערג ווארדע געסטערן אים 10 אוהר אבענדס אויף אפפענטליכער שטראססע, אויף דעם „שטעפאנספלאטץ", אויף דעם צו דיעזער שטונדע איין זעהר לעבהאפטער פערקעהר שטאטטפינדעט, פאן איינעם אינדיווידואום ערשאָססען. הערר שלאסבערג גאב אויף דער שטעללע זיינען גייסט אויף, דער מארדער פליכטעטע זיך. דער גרונד דער אונטהאט איזט ניכט בעקאננט. דער ערמארדעטע שטאנד אים אלטער פאן 60 יאהרען, ערפרייטע זיך דער אכטונג אללער, דיא איהן קאננטען. פאן קליינען אנפאנגען בראכטע ער עס זא וויט, דאסס ער דער אנגעזעהענסטע יידישע בוכדרוקקער אונד בוכהאנדלער אין וויען ווארדע.

Gegen die Cholera ist das beste Mittel das Krondorfer Sauerwasser, welches die Ärzte besonders empfehlen.

איין נייער „האָכגעבאָרענער" יודע.

ביז פארגעסטערן האטטע אונגארן בלאָס צוויא געזעטצליך „האָכגעבאָרענע" יודען, נאמליך דיא 2 מיטגליעדער דעס מאגנאטענהויזעס דר' איגנאץ הירשלער אונד קארל שוואב. נון, אונטער אונס געזאגט, זינד דיעזע ביידען יודען, זא האָך מאן אויך איבער זיא דענקען מאג, ניכט אין פאלגע איהרער פערדיענסטע צו האָכגעבאָרענען אוואנסירט. מיניסטערפרעזידענט טיסא וואללטע אין דעם אימגעשטאלטעטען אָבערהויזע 2 יודען האבען אונד דא ווארדען איהם דיא גענאננטען אלס דיא געאייגנעטסטען עמפפאהלען. אנדערס פערהאלט עס זיך יעדאך מיט דעם 3-טען האָכגעבאָרענען, דער עס פארגעסטערן געווארדען איזט.

דר' זיגמונד רעטשעי, ריכטער אן דער קאָניגליכען טאפעל, איזט פארגעסטערן פאן זיינער מאיעסטאט דעם קאָניג, אויף פארשלאג דעם אונגארישען יוסטיצמיניסטערס צום ריכטער אן דער קאָניגליכען קוריע, אלזא אם האָכסטען געריכטסהאָפע דעס לאנדעס, ערנאננט ווארדען, אונד צוואר ניכט דעסהאלב, ווייל ער יודע איזט, זאנדערן טראָטצדעם ער יודע איזט.

דר' זיגמונד רעטשעי, דער נייע האָכגעבאָרענע*), איזט דער ערסטע יודע אין אונגארן דער זיך ביז צו דיעזער האָהען ריכטערליכען שטעללונג עמפארגעארבייטעט האט. וויר זאגען עמפארגעארבייטעט, דען ניכט דורך פראָטעקציאָן, ניכט דורך פאמיליענפערבינדונגען איזט ער דאס געוואָרדען, וואס ער איזט, זאנדערן דורך ראסטלאזע ארבייט, דורך זעלטענע, האָהע בעגאבונג, דיא איהם שאָן זייט יאהרען אין דער רייהע דער פאָרנעהמסטען אונד אויסגעצייכנעטסטען ריכטער אונגארנס איינען ערסטען פלאטץ זיכערטע.

לאססען וויר איבריגענס דעם הערפאָרראגענדען מאננע גערעכטיגקייט ווידערפאהרען, דער הייטע אן דער שפיטצע דער אונגארישען יוסטיץ שטעהט, אונד דען וויר, אלס ער נאך דעם טאדע פיילערס אן דעססען שטעללע בערופען ווארדע, אלס ערפראבטען ליבעראלען קאמפפער, אלס פיינד דער געוואלטהאטיגקייט, נידערטראכט אונד פערפאלגונג, אים קאמפפע דער אנטיסעמיטיסמוס בעשטעהט, בעגריסט האבען, אונד וויר האבען אונס ניכט געטייטשט. אונטער דער מיניסטערשאפט פיילערס האטטע רעטשעי נייע קוריאלריכטער, דר' איזידאר בוימגארטען נייע שטאאטסאנוואלט ווערדען קאננען. טהעאפיל פאן פאביני געביהרט דיא אנערקעננונג, דאס איין געבראכט צו האבען, אונד פערדיענסטפאללע יודען דאהין בעפאָרדערט צו האבען, וואהין זא אלס ניכטיודען שאָן לאנגסט געלאנגט וואַרען, אונד וואס זיא אונטער פיילער נור דאנן ערלאנגט האטטען, וועגן זיא איהר יודענטהום אבגעלעגט האטטען.

יעטצט גיבט עס בערייטס אן יעדעם דער 3 געריכטליכען פארען יע איינען יודען. אם האָכסטען געריכטסהאָף דר' זיגמונד רעטשעי, אן דער קאָניגליכען טאפעל דר' איגנאץ נייבערגער אונד אם קאָניגליכען געריכטסהאָף דר' מארקוס קערי. —

*) דיא קוריאלריכטער פיהרען, עבענזא וויא דיא מיטגליעדער דעס מאגנאטענהויזעס דען טיטעל „méltóságos" וואס דעם דייטשען „האָכגעבאָרען" ענטשפריכט.

פאָלליעטאָן.

סולטאן אונד קרעמער.

היסטארישער ראָמאן אויס דער געשיכטע דער טירקייא.

(28-טע פארטזעטצונג.)

אקבאר ערוויעטע ענדליך ביים בראנטוויינפערקייפער דיא קינעל אונד נאהם דיעזעלבע צו זיינעם קאפו קיאיא מיט, דעם ער דיא איהם אויסגעטראגענע באָטשאפט אויסריכטעטע אונד, דען צוואלפפפינדינגען באללאָן צייגענד, זאגטע ער, דאסס דיא יאניטשארען מיט דערלייא דינגערכען איהרע אויסשפריכע צו בעגלייטען פפלעגען.

אקבאר ערווארטעטע פאן דעם קיאיא, דאסס ער אין יאססען צארן געראטהען אונד דיעזע דינגע פערנעהמענד, דאס יאניטשארענהעער צוזינדעס יעדען בעהנטען מאנן מארטען לאססען ווערדע; אנשטאטט יעדאך צאָרניג צו ווערדען, ערפאססטע ענטזעטצען דען קיאיא. ער זאה אין דיעזעם פאללקיהנען אנטווארטען בערייטס דיא קריעגסערקלארונג דער עמפאָרונג אונד איילטע דעמנאך ערשראקקען צו דעם גראָססוועזיער, דעם ער אויך דיא צוואלפפפינדינגע קינעל מיטנאהם.

איבראהים פערשטאנד דיא באָטשאפט, אונד דיא קינעל אין איינען מיט סאממעט איבערצאָגענען קאסטען שפערענד, נאהם ער דיעזעלבע מיט זיך אינס סעראיל, ליעס דאָרט דען קיזלאר אגא פאר זיך רופען, איבערגאב איהם דאס דינג אונד בעאויפטראגטע איהן, דאסזעלבע דעם סולטאן צו איבערברינגען.

„דאס קריעגסהעער זענדעט דעם אללערדורכלויכטיגסטען פאדישאה דיעזעס געשענק. עס איזט דאס איין צייכען דער זא לאנגע ער אין אונזערעם בעזיטצע איזט, קיינען ווערטה האט אונד בלאס דאנן קאסטבאר ווירד, וועגן וויר מיט דעמזעלבען צאהלען; שעדליך איזט אינדעססען, וועגן מאן אונס מיט דעמזעלבען צאהלט. זאגע דעם אללערגנאָדיגסטען סולטאן, דאסס, וועגן איהם דאס זיינע עקסעמפלאר צו ווייניג איזט, איהם דאס העער דערען נאך מעהר זענדען אונד ווערדער מיר נאך דיך צום איבערברינגער אויסוואהלען ווערדע."

דער קיזלאר אגא וואוסטע ניכט, וואס דער קאסטען ענטהאלטע, אונד טרוג דענזעלבען אין דען זאאל דער וואנגע אונד איבערגאב דענזעלבען זאמט דער באָטשאפט דעם סולטאן.

אין נעגענווארט דער אגאס עפפנעטע אבדול דען קאסטען, ערבליקקטע דארין דיא שווערע קאנאנענקוגעל אונד פערשטאנד נון אויך איבראהימס באָטשאפט.

ער פיהלטע זיך אין פינסטער וועגע פערירט, אלס ער ענדליך בעגריפפען. ער וואר צו יעדעם זא גוט, זא זאנפט, האטטע ניעמאלס יעמאנדען צו בעטריבען פערזוכט אונד איהם בערייטעט יעדערמאנן קוממער, מאן ניידעט איהם בערייטס זיינע ביססען פריידען אונד לאססט איהן ניכט איינמאל אין דיעזעם געהיימען בעלוסטיגונגסארטע אין פריעדען.

ער אטמעטע אונד קיססטע דיא יונגע סולטאנין אונד שטאממעלטע מיט טהראנען אין דען אויגען:

„זא שרייב דען, מיינע זיססע בלומע, פערוועלקע, שרייב נאך פאר מיר. שרייב, וועגן דוא קאננסט, דאמיט מיין הערץ וועניגסטענס נאך ניכטס זעהנזוכט עמפפינדע."

פערצווייפעלנד וואַרף זיך דיא סולטאנין צו זיינען פיססען, אומקראמפפטע מיט איהרען ווייסען ארמען אבסמערדס קניע אונד פלעהטע איהן שלוכצענד אן, היעסע ניכט צו געהען, וועניגסטענס היעסע נאך פאר לאנגער פערן צו בלייבען. מאגען פארערסט דיא באזען טרייבע פערגעססען זיין, וועלכע יא אין דער פערגאנגענהייט נאכט געזעהען.

עס קאננטע ניכט מעהר לאנגער געצאגערט ווערדען. פערגעבענס וואר וויינען, פערצווייפלונג. דער סולטאן בעשלאָסס צו געהען. איינען מאמענט צאגערטע ער נאך, איינען מאמענט וואהרטע דער געדאנקע אין זיינער זעעלע, אב דענן ער איין שפיעלצייג אין דען האנדען זיינעס העערעס זייא, אונד אב ער דענן זיין שווערט דאצו אן זיינער זייטע האבע, אום מיט דעמזעלבען יענע קאפפע אבצושלאגען, וועלכע זיך געגען איהן ערהעבען? דאך ווארף ער דיעזען געדאנקען זאפארט פאן זיך; ער וואוסטע, דאס ער דענזעלבען ניכט אויסצופיהרען פערמאג. פיעלע, זעהר פיעלע מיסטען דאנן דען טאד ערליידען, עס ווירד דאנן נאך בעססער זיין, וועגן ער געהארכט.

„שרייב נור דוא, מיינע זיססע בלומע," פליסטערטע ער דער סולטאנין צו, דיא איהן שלוכצענד ביז אן דיא טהיר דעס האַרעמס בעגלייטעטע. דאָרט ריססע ער זיך זאנפט פאָן דען איהן אומשלינגענדען ארמען לאָז אונד איילטע אין דאס בעראטהונגסצימער.

אלדשאליס אינדעססען שטארב ניכט, זאנדערן ווכטע אויף געהיימען גאנגען דען בלייכען הערצאָג אויף אונד פאנד טראָסט אין זיינען ארמען.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

איינבריעכען זאללטע. דיא האנוועדארמעע איזט נאטירליך דורכאויס אונגאריש. איהר אבערסטער פערוואלטער דער אונגארישע האנוועדמיניסטער (גראף פעיערוואר). אסטערייך האט צו דעמזעלבען צוועקקע זיינע לאנדוועהר. דערען אבערסטער פערוואלטער דער אסטערייכישע לאנדוועהרמיניסטער איזט (גראף וועלזערסהיים.) אויסער דיעזען ביידען סעפאראטען ארמעען ערהאלטען ביידע שטאאטען בייזאממען, פיר דען פאלל איינעס אויסערען קריעגעס, איינע גראָסע געמיינזאמע ארמעע. דיא איזט קריעגספאללע איינע שטארקע פאן איבער אכטמאלהונדערטטויזענד מאן ערייכט. דיעזע ארמעע איזט אסטערייכיש־אונגאריש. איהר אבערסטער קריעגסהערר איזט נאטירליך זיינע מאיעסטאט דער קאיזער־קאָניג. דיא אבערסטע פערוואלטונג דיעזער ארמעע ליעגט אין דען האנדען איינעס געמיינזאמען קריעגסמיניסטערס (גראף בילאנד־רהיידט.)

דיא בעשאפפונג אונד פערוואלטונג דער פינאנצען (געלדער) צור ערהאלטונג דער געמיינזאמען ארמעע אונד זייט דעם יאהרע 1879 אויך דיא פערוואלטונג דער אָקקופירטען פראָווינצען באסניען אונד הערצעגאווינא, דיא אסטערייכיש־אונגאריש זינד, ווירד דורך דען געמיינזאמען פינאנצמיניסטער (בעניאמין פאן קאללאי) בעווערקשטעלליגט.

דיא אויסערע פאליטיק (דאס פערהאלטניסס צו דען איבריגען מאכטען, דיא פערטרעטונג אסטערייך־אונגארנס אים אויסלאנדע אונד אומגעקעהרט) קעננט נור איינע אסטערייכיש־אונגארישע מאנארכיע; דענן נאך אויסען הין האבען דיא ביידען שטאאטען גלייכע, געמיינזאמע אינטערעססען. דיא פערטרעטונג דיעזער פאליטיק נאך אויסען הין ליעגט אין דען האנדען איינעס געמיינזאמען מיניסטערס דער אויסערען אנגעלעגענהייטען. (גראף קאלנאָקי) דיעזער גיבט דען אסטערייך־אונגארישען געזאנדטען, קאָנזולען אונד פאליטישען אגענטען ביי דען אנדערן מאכטען דיא ריכטונג דער פאן איהנען צו בעפאָלגענדען פאליטיק אן, וואהרענד דיא פערטרעטער דער אויסערען מאכטע אין אסטערייך־אונגארן עבענפאללס איהן אלס דען האכסטען פעראנטוואָרטליכען פערטרעטער דער פאליטיק אינזערער מאנארכיע בעטראכטען.

אויסער דען אסטערייכישען אונד אונגארישען פאן איינאנדער אונאבהאנגיגען מיניסטעריען, גיבט עס אלזאָ נאך אין דריטטעס, איין 3 מיניסטערן בעשטעהענדעס געמיינזאמעס מיניסטעריום, דאס זיינען זיטץ אין וויען האט. דאס אסטערייכישע מיניסטעריום איזט דעם אסטערייכישען פארלאמענט, דאס אונגארישע מיניסטעריום דעם אונגארישען פארלאמענט פעראנטוואָרטליך, דאס געמיינזאמע מיניסטעריום אבער איזט ביידען פארלאמענטען פעראנטוואָרטליך.

נון קאממען אבער דיעזע ביידען פארלאמענטע ניע צוזאממען. דאמיט אבער דעם געמיינזאמען מיניסטעריום דענגאָך געלעגענהייט געגעבען ווערדע, פאר דען פערטרעטערן דער ביידען פארלאמענטע רעכענשאפט איבער דעססען וויקען צו געבען, פאן דיעזען ניע סיממען צו פערלאנגען אונד עווענטועלל אויך צור רעכענשאפט געצאָגען צו ווערדען, האט דער אונשטערבליכע גייסט פראנץ דעאקס, אלס זיך קאניג אונד נאציאָן מיטאיינאנדער אויסזאהנטען, אונד דער אויסגלייך געשאפפען ווארדע, דיא אינשטיטוציאָן דער דעלעגאציאָן אלס אויסגלייכענדען וועג ערפונדען.

דאס אסטערייכישע אבגעארדנעטענהויז אונד הערענהויז (פארלאמענט) עבענזאָ דאס אונגארישע אבגעארדנעטענהויז אונד דיא מאגנאטענטאפעל, דיא דאס פארלאמענט בילדען, ערוואהלען אויס איהרער מיטטע יע 70 מיטגליעדער. דיא זאָ צור בעראטהונג דער געמיינזאמען אנגעלעגענהייטען דעלעגירטען (ענטזענדעטען), וואָרויס אויך דיא בענעננונג „דעלעגאציאָן" ענטשטאנדען איזט. דיא דעלעגירטען קאָנשטיטואירען זיך אלליאהרליך (אבוועכסעלנד אין וויען אונד בודאפעסט) אלס איינע ארט פארלאמענט, דאס איינגע וואָכען טאגט, אונד דעם דיא געמיינזאמען מיניסטער אונד איהרע ראטהע רעכענשאפט צו געבען האבען, דעם זיא איהרע פארלאגען מאכען, אונד וועלכעס דאריבער בעשליעסט, אב דאס פאָרגעהען דעם געמיינזאמען מיניסטעריומס גוט צו הייסען איזט, אדער ניכט.

דיא דעלעגאציאָן איזט דעמנאך אייגענטליך דאס פארלאמענט דער געמיינזאמען אנגעלעגענהייטען, דאס איבער דיא געשטאלטונג אינזערער אויסערען אנגעלעגענהייטען, איבער קריעג אדער פריעדען, דען הויפטאויסשלאג צו געבען האט.

דיא אונגארישע אונד אסטערייכישע דעלעגאציאָן בעראטהען ניכט געמיינשאפטליך. דיא געמיינזאמען מיניסטער געבען — יעדער דעלעגאציאָן סעפאראט — איהרע פארלאגע אונד דיא ביידען דעלעגאציאָנען קאממען נור דאנן צו געמיינשאפטליכער זיטצונג צוזאממען, ווענן אין בעשליסס געפאססט אונד אבגעשטיממט ווערדען זאלל.

דיא צושטאנדע אין בולגאריען.

דיא רעדען, וועלכע אין בודאפעסט אין דען דעלעגאציאָנען געהאלטען ווערדען, דירפטען אין בולגאריען איינען מאכטיגען ווידערהאלל פינדען. דיא בולגארישע רעגיערונג, וועלכע וויא זאָגען אים וואזיא געמעלדעט ווירד — אבדאנקען וויררד, דא זיא ניכט מעהר דיא קראפט אין זיך פיהלט, דיא אונאבהאנגיגקייט דעם לאנדעס געגען דיא רוססישען אנשטירמע צו וואהרען, ווירד נייען מוטה אויס דען אין אינזערען דעלעגאציאָנען אבגעגעבענען ערקלערונגען שעפפען. דאסס אסטערייך־אונגארן זיינע אינטערעססען אים אריענט מיט דעם איינזאטצע אללער איהם צו געבאטע שטעהענדען מיטטעל יא — וועגן נאטהיג — זאגאר מיט דען וואפפען אין דער האנד פערטהיידיגען מיססע.

יעטצט ווירד אויך פאן דען מייסטען רעגירונגען אין אבריגע געשטעללט, אלס האטטע איר גענד איינע מאכט דער בולגארישען רעגירונג געראטהען, זיך דען רוססישען פארדערונגען צו אונטערווערפען.

אין זאלכער ראטהשלאג ווירדע אין דער טהאט אויך ניכטס אנדערס אלס איינען זעלבסטמארדפערזוך בעדייטען, דען דיא אייע אדער דיא אנדערע מאכט אן זיך צו גינסטען רוסלאנדס פעראיבען מאכטע. דענן אים אינטערעססע קיינער איינציגען אללער גראָססמאכטע ליעגט עס, דאסס רוסלאנד אים אריענטע אן איינפלוסס געווינגע. אם אלערוועניגסטען יעדאך ליעגט דאס אים אינטערעססע אונזערער, דער אסטערייכיש־אונגארישען מאנארכיע.

* * *

אין איהרער פארגעסטריגען זיטצונג האט דיא אין טירנאווא טאגענדע גראָססע נאציאָנאל־פערזאממלונג איהרע פערדאמטונג געגען דיא אורהעבער דער, אנגלאָסליך דער וואהלען, אין דובניצא פעראיבטען מארדע אויסגעשפראָכען אונד דען הינטערבליעבענען דער ערמארדעטען פענזיאָנען אויסגעזעצט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דער צוקינפטיגע ראבבינער דער בודאפעסטער ארטהאדאקסען געמיינדע) דירפטע, נאך דעם שטורם אורטהיילענד, דען דאס אויפטויכען דער קאנדידירונגספראגע געסטערן אים שאָסע דעם אויסשוססעס דער היעזיגען געמיינדע הערפאָרגערופען האט, קיים זאבאלד אונד ניכט אהנע

געשיכטע דער נייערען צייט.

(42־טע פארטזעטצונג.)

שאָן וואָרען דיא העערע דער פערבינדעטען, שווארצענבערג פאן זידען, בליכער פאן אסטען הער, ביז אויף 25 מיילען פאר פאריז נעריקקט, אלס נאפאלעאָן געגען זיא הערואנצאָג. בליכער טרוג ביי בריען אונד לאראטהיער פאן מעהרען איינינע וויענע געגען דיא פראנצאזען דאפאָן. אבער אים לויפע דעם מאנאטס פעברואר וואנדטע זיך דאס קריעגסגליקק צו גונסטען נאפאלעאָנס, וועלכער היער וויעדער זיין גראָססעס פעלדהערנטאלענט בעוואהרטע. אינדעם ער זיינע אנגריפפע באלד נאך דער איינען, באלד נאך דער אנדערן זייטע ריכטעטע, נאטהיגטע ער צוערסט דיא בליכערשע ארמעע דורך מעהרערע גליקקליכע טרעפפען, בעזאנדערס ביי מאנטמיראל אונד שאטא־טהיערי צום ריקקצוגע אונד שלוג דאנן דיא שווארצענבערגישע ארמעע, וועלכע נור נאך 10 מיילען פאן פאריז שטאנד, ביי מאנטעראָ, וואָראויף ער יובעלנד אויסריעף: „איך האבע דיא הויפטשטאדט מיינעס רייכעס גערעטטעט!" דא דיר מארשאלל אויזשעראָ גלייכצייטיג אים זידען דיא אסטערייכער ביז גענף צוריקקגעדראנגט האטטע, היעלט אללעס וועלט דען קאיזער וויעדער פיר דען העררן דער לאגע. אלס איהם אין דען פריעדענספערהאנדלונגען, וועלכע פאן דען פערבינדעטען צו שאטיללאָן ערעפפנעט וואָרדען, פיר איהן זעלבסט אונד פיר פראנקרייך זעהר גינסטיגע בעדינגונגען געשטעללט, פאן זיינען פערוואנדטען אבער דיא אויפנאהמע דער הערשאפט אין האללאנד אונד איטאליען פערלאנגט ווארדע, ריעף ער פאלל צארן: „וואס דענקען דיא פיינדע פאן מיר? איך בין יעטצט נאהער אן וויען, אלס זיא אן פאריז!"

נאפאלעאָן זאללטע אבער באלד ערפאהרען, דאס זיין שטערן אים זינקען וויא. דיא שווארצענבערגישע ארמעע וואר אללערדינגס ביז טראָא צוריקגעגאנגען, אבער נור אום נאך קירצער ערהאלונג וויעדער פארצוריקקען. אונד בליכער מארשירטע וויעדער־איים. נאכדעם ער פערשטארקונגען, דיא איהם בילאָוו אונד דער רוססישע געענעראל וויננצינגעראדע צופיהרטען, אן זיך געצאָגען האטטע, אויף פאריז לאָז. נאפאלעאָן פאלגטע איהם אין גראָססטער נאהע אונד בראננטע דאראויף, דיעזען זיינען אונערמידליכסטען פיינד, וויא ער האפפטע, איין פיר אללע מאל צו פערניכטען. ביי לאאן קאם עס צור ענטשיידענדען שלאכט, אין וועלכער בליכער איינען פאללען זיגע ערקאמפפטע. אינצווישען האטטע שווארצענבערג דען מארשאלל אודינאָט ביי באר־זור־אויב גלייכפאללס געשלאגען. נאפאלעאָן, פאן בליכער פערפאָלגט, שטירצטע זיך נון מיט אונגעשטים געגען דיא גראָססע ארמעע; ביי ארסי־סיר־אב ערייכטע ער דיעזע. אבער דיא בלוטיגע שלאכט, וועלכע ער דאזעלבסט ליעפערטע, בעוויעז איהם, דאסס ער אויך היער וועניג האפפנונג אים אָפפענען פעלדע האבע. דא אלס אם פאָרנעהמען טאגע דיא שלאכט ערנייט ווערדען זאללטע, בראך ער פלאָטצליך מיט זיינען טרופפען אויף. ער וואללטע זיך זעלבסט אין דען ריקקען דער פיינדע בעגעבען, אין עלזאסס אונד לאָטהרינגען דאס פאלק צום נאציאָנאלקריעג אויפרופען, אונד זאָ דען פיינדליכען העערען דען ריקקוועג אבשניידען. צום טהיילע געלאנג עס איהם, דיא בעוואָהנער דעם לאנדעס צום אויפשטאנדע צו בעוועגען. אונד שאן היעלט ער זיינען פלאן פיר געלונגען. דיא פערבינדעטען הערשער אבער ריעטען דען קאיזער ציעהען אונד בעשלאססען, זיינע הויפטשטאדט זעלבסט צו ערגבערן. צו דיעזעם צוועקקע פעראייניגטען זיך דיא ביידען העערע בליכערס אונד שווארצענבערגס. אונד געגען נאפאלעאָן ליעסס מאן נור איינע העערעסאבטהיילונג פאן 10,000 מאנן צוריקק.

דער ענטשלוססע דער פערבינדעטען וואר איין זעהר געוואגטער, אבער באלד טראפען נאכריכטען איין, וועלכע איהרען פלאן רעכט גאבען. דיא אסטערייכער האטטען זיך דער צווייטען שטאדט דעם רייכעס, ליאָנס, בעמאכטיגט; וועללינגטאָן, פאן שפאניען קאממענד, האטטע באָרדאָ בעזעטצט. אונד אין פאריז זעלבסט שיען דיא וואנקעלמיטהיגע פאלקסשטיממונג אן נאפאלעאָן אירע צו ווערדען. זאָ ריקקטען דיא פעראייניגטען ארמעען דענן פאר, אונד נאך איינער אונפערהאפפטען בעגעגנונג מיט דען מארשאללען מארמאָנט אונד מאָרטיער, וועלכע זיא ביי לא פער בעזיעגטען אונד דאנן פאר זיך הערטרייבען, קאמען זיא נאך האָרטען קאמפפע אם 29. מערץ פאר דער וועלטהויפטשטאדט אן. דיא ביידען גענאננטען מארשאללע האטטען אין דער איילע אללע ערהייכבארען טרופפען געזאממעלט אונד שטאנדען מיט 25,000 מאנן אויף דען האָהען דעם מאנטמארטרע אים נאָרדען אונד אָסטען פאן פאריז. דען קאיזער נאפאלעאָן היער ערווארטענד.

(פארטזעטצונג פאלגט.)